

Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля (м. Северодонецьк, Україна). E-mail: vakylen_1@mail.ru.

Vakulenko Valentyna Mykolayivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Chair of General and Fundamental disciplines of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Severodonetsk, Ukraine). E-mail: vakylen_1@mail.ru.

УДК [74.016:7] (73) – 029:9

ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ США

О.О. Гаркуша

Стаття присвячена питанню становлення художньої освіти Сполучених Штатів Америки. В статі розглядаються ключові події та особистості в історії художньої освітньої думки США на початковому етапі розвитку, які сприяли появі американської системи художньої освіти сучасності.

Ключові слова: американська освітня система, художня освіта, художня культура, науково-технічний прогрес, імміграція.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. В епоху динамічних змін і жвавого розвитку, обумовлених науково-технічним прогресом та інноваціями в усіх сферах людської діяльності, змінюються й критерії до оцінки професіонала. Нині пріоритетна роль в працевлаштуванні відводиться висококваліфікованим спеціалістам з креативним мисленням та творчим поглядом на нові ідеї, здатним вирішувати актуальні проблеми згідно до нових потреб суспільства. Таких особистостей кожна окрема держава може підготувати тільки через систему освіти.

Останнім часом серед молоді різних вікових груп поширилася тенденція на здобуття освіти художнього профілю. З кожним роком кафедри мистецтвознавства й культурології залучають до своїх аудиторій все більшу кількість студентів. З'являються нові заклади: художні школи, школи мистецтв, арт-школи, іЗОстудії, приватні

майстерні відкривають двері для всіх бажаючих особисто зустрітися й познайомитися зі світом мистецтва. Практикуючі майстри та педагоги, а інколи й самі митці й мистецтвознавці проводять теоретичні й практичні заняття, семінари, вебінари, тренінги з різних видів мистецтва. В цьому контексті важливим чинником виступає вчасне оновлення підходів і методик навчання, спрямованих на підвищення ефективності художньої освіти. Подальше існування й розвиток системи художньої освіти України немислимий без впровадження адаптованого зарубіжного досвіду провідних країн світу, таких, як США. Проте якісне вивчення практики американської художньої системи освіти вимагає першочергового розгляду передумов її становлення та розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Багато тем про художню освіту різних країн світу, її особливості, історію, теоретичну й практичну діяльність, форми, методи тощо в свій час було порушено в статтях та наукових працях багатьох видатних вчених-педагогів, як вітчизняних, так і зарубіжних. Питанням освіти, в загалі, та художньої освіти, зокрема, були присвячені роботи Є. Басіна, П. Блонського, О. Бузова, А. Джурицького, Т. Каптерева, Г. Карцивадзе, С. Квятковського, А. Макаренка, О. Полудової, В. Сухомлинського, К. Ушинського, Г. Шевченко, Б. Юсова тощо. Відомі й імена власне американських вчених, котрим ми завдячуємо в розвитку художньої освіти США: Дж. Д. Батлер, Г. Бернард, Т. Браммельд, Дж. Дьюї, Дж. Картер, В. Кілпатрік, Г. Манн, Т. Стівенсон, Дж. Спрінг, Дж. Л. Чайлдз та ін. Важливими для нашого дослідження є кандидатські роботи українських та російських дослідників, які присвячені різним аспектам американської освітньої системи, зокрема: «Предметно-орієнтована художня освіта США» Г. Карцивадзе, «Музична освіта та виховання в загальноосвітній школі США» Ф. Шмирина, «Еволюція теорії і практики навчання у Сполучених Штатах Америки першої половини ХХ століття» Н. Пацевко, «Сучасні тенденції формування змісту освіти в державних школах США» О. Літвінова тощо.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Актуальність обраної теми полягає з одного боку у великій цікавості до системи освіти США, як країни з надможливостями. З іншого боку існуючим протиріччям між нагальною потребою в реформуванні системи художньої освіти

України щодо підвищених вимог до сучасного суспільства та конкурентоспроможності держави на світовому рівні і недостатньою обізнаністю в сфері вивчення закордонного теоретичного і практичного досвіду США з окресленого питання, обумовлене, перш за все, обмеженістю україномовних і російськомовних джерел.

Мета статті полягає у визначенні й розгляді ключових подій в історії США, які сприяли формуванню та становленню національної американської системи художньої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Аналіз літературних джерел свідчить, що процес становлення системи художньої освіти США тривав на протязі декількох століть, був тісно пов'язаний з історією, економічним та суспільно-політичним ладом країни і здійснювався під впливом соціальних потреб та наукового прогресу держави.

На початковому етапі відродження країни й впродовж досить довгого періоду (до XVII ст.) в Америці існувала примітивна система освіти, в ході якої учень здобував елементарні знання з граматики й читання. Навчання мистецтву не мало активного поширення й здійснювалося в сімейних майстернях спадкових ремісників, які передавали свої надбання та накопичений досвід учням через систему ремісничого учнівства. Мистецтво в цей час носило землеробський і ремісничо-виробничий характер [1].

Перші спроби ввести мистецтво, зокрема, малювання до шкільної навчальної програми Америки були зроблені в середині XVII століття. Відомий політик, реформатор Бенджамін Франклін, в одному зі своїх памфлетів «Пропозиції щодо освіти молоді штату Пенсільванія» (Proposals Relating to the Education of Youth in Pennsylvania, 1749), виступив за включення малювання до освітньої системи того часу. Називаючи його «універсальною мовою, зрозумілою всім націям», він наголошував на необхідності вивчення найбільш корисних основ малювання, які надалі стануть у нагоді учневі згідно з завданнями його майбутньої професійної діяльності. Проте через відсутність належної методики навчання, його пропозицію було відхилено [1].

Функціонування освітньої системи будь-якої країни перш за все пов'язано з діяльністю її навчальних закладів. Позитивним результатом діяльності Франкліна в галузі художньої освіти стає відкриття в 1751 році в штаті Філадельфія першої художньої академії, нині відомої як Університет Пенсільванії [1].

Передумови виникнення власне американської художньої освіти відбулися в процесі промислової революції (1760-1850 рр.). Швидкий ріст заводського виробництва, технологічного розвитку та машинобудування призвів до нестачі кваліфікованих спеціалістів з промисловості та технічних спеціальностей і змусив впровадити в існуючу систему освіти спеціальні тренувальні програми з малювання й креслення.

Одним з ярих прихильників цієї ідеї був відомий та найбільш шанований митець свого часу Рембрандт Піл (Rembrandt Peale). В 1834 році він публікує «Керівництво з малювання для шкільного та сімейного користування», яке не полишає своєї популярності впродовж наступних тридцяти років [1].

Один з найбільш помітних реформаторів освіти того періоду, фундатор масової школи Горас Манн (Horace Mann), в своїй щорічній доповіді Раді Освіти штату Массачусетс в 1844 році оприлюднив низку беззаперечних підстав для включення малювання в систему освіти Бостонської школи в 1848 році, наголошуючи на тому, що малювання окрім того, що готує студентів до промислової роботи, ще й сприяє формуванню їх моральних цінностей [4]. Проте, закон щодо офіційного впровадження предмету малювання до шкільної навчальної програми був прийнятий в штаті Массачусетс значно пізніше – в 1870 році [3].

Крім того, постать Г. Манна відіграла важливу роль у відкритті в 1873 році першої академії з професійної підготовки педагогів з технічного малюнку у місті Лексінгтон, штат Массачусетс [4]. З перших років існування школа набула високої популярності серед молоді. Вже до 1879 року загальна кількість випускників сягнула цифри в 201 студентів, з них 113 були найняті у межах країни на зазначену посаду [3].

Н. Хенкс (N. Hanks) в статті «Мистецтво в школі: досвід двох століть» зазначає, що в перші роки XX століття перевага в художній освіті надавалась вивченню та практичному опануванню навичок малювання з натури, повторенню досвіду митця [5, с. 32]. Більшість науковців були переконані в тому, що для достатнього розуміння мистецтва учень повинен був сам брати участь в творчій діяльності та самостійно створювати художні об'єкти. Дух практицизму, притаманний сучасній художній освіті, був обумовлений суворим розмежуванням між мистецтвом для промислових потреб і мистецтвом для душі. Мистецтво набуло утилітарного характеру.

Найбільш продуктивним та інтенсивним етапом в розвитку художньої освітньої системи США відзначилися кінець XIX – початок XX століття. В цей період в Америці спостерігався активний процес напливу іммігрантів. Як зазначає А. В. Шелякіна, «тільки за перші 15 років більше 13 мільйонів людей прибули до Сполучених Штатів» [2, с. 151]. Мистецтво вбачалося як ключовий елемент «американізації» прибульців, головний засіб адаптування до нового середовища. Воно відіграло важливу роль в створенні американської нації, її культури, традицій, звичок.

В цей період виникає рух за вивчення картин (The Picture Study Movement), метою якого було залучення більшої кількості людей до царини мистецтва, формування правильних мистецьких уподобань, емоційної сприйнятливості, прищеплення гарного смаку. На заняттях учні вчилися аналізувати чорно-білі репродукції картин, давати їм свої власні оцінки, усвідомлювати їх моральний зміст, вміти логічно аргументувати свою точку зору, дискутувати. В навчальний план були включені лише ті картини, які несли високий моральний зміст. Позбавлені кольору, текстури, гами, вони не передавали суттєво важливих для художнього твору властивостей і тим самим відкривали широкий простір для фантазії, що в свою чергу сприяло розвитку як розумових, так і мовленнєвих здібностей учня. Результатом руху за вивчення картин став підвищений інтерес до мистецтва. XX століття пройшло під гаслом: «Мистецтво – для кожного!» [2, с. 152].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, можна зробити висновок, що ідея виникнення американської системи художньої освіти зародилася майже через двісті років після відкриття континенту. На її появу вплинули різні економічні, соціальні та політичні події, які відбувалися як в середині держави, так і за її межами. Науково-технічний прогрес став відправною точкою для формування художньої освіти як цілісної педагогічної системи й учнівства. На розвитку системи художньої освіти США помітно позначився процес імміграції людей з різних країн світу. Мистецтву була відведена головна роль в розвитку американської нації, її культурного потенціалу.

Перспективами подальших досліджень слід вважати аналіз особливостей системи художньої освіти США на сучасному етапі розвитку.

Література

1. Севастьянов Г. Н. и др. История США / Г.Н. Севастьянов. – М.: Наука, 1983. – т. I, С. 510 - 536.
2. Шелякіна А. В. Навчання мистецтву як засіб інтеграції в американську культуру (досвід першої половини XX століття) / А. В. Шелякіна // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: філософія, культурологія, соціологія. – 2011. – Вип.2. – С. 150-154.
3. Harlan E. Hoffa The Roots of Art Education in the United States / Hoffa E. Harlan // Art Education. – 1984. – January. – p. 24
4. Mann H. Lectures on Education / H. Mann // Boston: Ide and Dutton, 1885. – P.72-317
5. Stankiewicz M. A. Reproductions in Picture Study / M. A. Stankiewicz // Studies in Art Education. – 1985. – Vol. 26 №2. – P. 88-92

ПРЕДПОСЫЛКИ СТАНОВЛЕНИЯ СОВРЕМЕННОЙ СИСТЕМЫ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ США

Е. А. Гаркуша

Статья посвящена вопросу становления художественного образования Соединенных Штатов Америки. В статье рассматриваются ключевые события и личности в истории художественной образовательной мысли США на начальном этапе развития, которые способствовали появлению американской системы художественного образования современности.

Ключевые слова: американская образовательная система, художественное образование, художественная культура, научно-технический прогресс, иммиграция.

THE BACKGROUNDS OF FOUNDATION OF THE MODERN ART EDUCATION OF THE USA

O.O. Garkusha

The article deals with the foundation of the American system of art education. It explains the meaning of the key events and personalities in the history of art educational thought of the USA on the early stage of its development that contributed greatly to the emergence of the modern American system of art education.

Keywords: American educational system, art education, artistic culture, scientific-and-technological advance, immigration.

Гаркуша О.О. – аспірантка кафедри педагогіки Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Северодонецьк, Україна). E-mail: 3124374@mail.ru

Garkusha O. O. – Postgraduate student of the Chair of Pedagogics of Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Severodonetsk, Ukraine). E-mail: 3124374@mail.ru

УДК 373.015.31:004.738.5

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

М.М. Дяченко-Богун

У статті розглядаються переваги використання Інтернет-технологій у процесі підготовки майбутніх учителів біології до реалізації здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності. Обґрунтовано шляхи модернізації здоров'язбережувальних технологій через використання мультимедійних засобів навчання, індивідуалізацію творчих завдань, розширення проектної діяльності, глобалізацію освітнього середовища засобами соціальних мереж.

Ключові слова: Інтернет-технології, мережа Інтернет, здоров'я, здоров'язбережувальні технології, освітнє середовище.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Інтернет у сучасній системі підготовки майбутніх учителів біології об'єднує зусилля багатьох фахівців з різними професійними напрямками. Тому він в більшій мірі, ніж будь-який інший ресурс, сприяє виробленню нового ставлення до освіти, так як допомагає подолати кордони, що розділяють гуманітарні та природничі науки, дозволяє краще пізнати себе та інших.

Різноманітні та витончені технологічні та технічні способи і пристрої багаторазово збільшують можливості людини щодо пошуку, отримання, зберігання та аналізу величезних масивів інформації. Ці

технології та пристрої є цілком природними для розуміння нинішніх школярів

Серед усього різноманіття сучасних освітніх технологій, доцільним є виділення саме Інтернет-технологій, регулярне і системне застосування яких дозволяє повноцінно реалізувати підготовку майбутніх учителів біології до використання здоров'язбережувальних технологій у закладах освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Аналіз наукової літератури щодо питань, пов'язаних з використанням Інтернет-технологій у процесі підготовки майбутніх учителів біології свідчить, що ця тема досить широко висвітлена у дослідженнях багатьох учених (А. Андреев, Р. Бужиков, Ю. Дорошенко, Н. Ладиженська, Р. Ільєсова, Є. Полат, І. Сліпчук, О. Собаєва, А. Петров, Н. Шаповалова та ін.)

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Це підкреслює високу актуальність проблеми використання мережі Інтернет у освітньому середовищі вищого навчального закладу, але питання повноцінної підготовки саме майбутніх спеціалістів природничих дисциплін у вищих навчальних закладах висвітлено не достатньо. Ця підготовка не може здійснюватися без використання інформаційних технологій, а випускник вузу повинен вільно орієнтуватися у просторах світової інформаційної мережі і вміти ефективно використовувати її можливості у професійній здоров'язбережувальній діяльності.

Мета статті полягає у розкритті особливостей впровадження Інтернет-технологій у навчальний процес підготовки майбутніх учителів біології до реалізації здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності, дослідженні переваг та недоліків їх використання, а також висвітленні основних проблем на шляху модернізації природничої освіти в Україні та пошук шляхів їх розв'язання.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Необхідність використання сучасних інформаційних технологій у здоров'язбережувальному вихованні очевидна і незаперечна. Людина, яка вміло і ефективно володіє технологіями та інформацією, має інший, новий стиль мислення, принципово інакше підходить до оцінки виниклої проблеми і способів її подолання, до організації своєї діяльності. Сучасні